

CHTĚL BYCH NAPSATI ROMÁN...

Zeptali jsme se Vladislava Vančury, jehož román *Poslední soud* mu zajistil u veškeré kritiky vůdcovství v novém českém románě, jakou literární prací se nyní obírá. Dr. Vančura odpovídá:

— Chtěl bych napsati román, jenž by dějstvoval v letech 1914—1930. Chtěl bych, aby se v něm odrážely všechny myšlenkové proudy české společnosti a aby v něm byly zachyceny také velké historické osobnosti epochy: Zimmerwaldští socialisté z roku 1916—17 a Lenin. Chci vtěliti do knihy také zrod a růst myšlenky komunistické a její štěpení na větve národů.

— Kdo bude středem vašeho románu?

— Myslím na českou statkářskou rodinu. Sedmdesátiletý stařec, státoprávník, loajální mladočeský otec a mladí lidé, zaujatí komunistickou myšlenkou. Bojují na východě, v Srbsku a ve Francii, vracejí se domů *poražení* a zúčastní se života, aby ho přetvořili v určitý společenský tvar. Vidím kontinuitu mezi mladými a starými, kteří si více rozuměli, dědové a vnuci, než synové s nimi. Chci mluvit o generaci, která se ujala moci roku 1918, aby pokračovala v cizím díle. Vyplývá z toho dramatická krize, v níž se vybíjejí všechny destruktivní sklony, vzrůst komunismu. Jde o navázání, o měřítko, která by byla odvozena z období životní plnosti, životního stylu, a ne z životní deprese let devadesátých. To chci ukázat na pracovních metodách zahraničního odboje a přehodnocení realismu, jenž se přiklonil za války k věcem krve a víry. Věřím, že tento nacionalismus měl ve své době nosnou sílu a že byl nutným předpokladem pro řešení otázek sociálních. Věřím, že toto údobí překlenulo prázdnotu v národě a přivedlo nás k evropské současnosti. Uvěřili jsme po něm v komunismus. Představuji si, že komunismus je stará snaha po životní plnosti

a štěstí, jeho formy mají bezpočet obdob a odpovídají lidové básnivosti. Marxismus především počítá s hospodářskými podmínkami. Tyto hospodářské podmínky jsou pro mě dány situací národa. Myslím na komunismus takto vždycky, a platil jsem v komunistické straně vždycky právem za úchylku.

Snaha mých postav, jak ji vidím, byl zápas o tvar. Byl vždycky negativní mimo složku dělnictví — a protože tato ze stejných důvodů jako my pracovala na stejném programu, bylo samozřejmo, že jsme se doplňovali a šli spolu. V této spolupráci byl smysl naší *modernosti*. Modernost je kladná aktivistická odpověď na stávající poměry, myšleno v nejširším smyslu. Věřím, že odtud počíná styl, jenž bude pokračováním všech historických dob, zasluhujících tohoto jména. Odtud tedy počíná akce. Nejsme ve sporu s ní, ale s politickou kasuistikou a oním pokrokářstvím, jež nerozumějí duchu, opravuje po způsobu relativistů a sociální charity malá zla, aniž by vidělo příčiny katastrof.